

кошторисом витрат на забезпечення здійснення повноважень Верховного Суду; б) формує підготовку пропозицій щодо обсягів фінансування Верховного Суду на розгляд Кабінету Міністрів України (за потреби – Вищій раді правосуддя), прогнозує наслідки внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів із цих питань; та інші функції.

Висновок:

Верховний суд здійснює правосуддя як суд касаційної інстанції. Структура Верховного суду: 1) Велика Палата Верховного Суду; 2) Касаційний адміністративний суд; 3) Касаційний господарський суд; 4) Касаційний кримінальний суд; 5) Касаційний цивільний суд.

Список використаних джерел:

1. Організація судових та правоохоронних органів : підручник / Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого; за ред. І. Є. Марочкіна. – Х.: Право, 2013. – 448 с.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545. Поточна редакція 12.07.2018 р.
3. Тетарчук І. В. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. для підготовки до іспитів / І. В. Тетарчук. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 202 с.

Лук'янчук Марія Василівна,
студентка гр. БП-2-17

Науковий керівник: Олійник А.Ю.,
*к.ю.н., проф., професор кафедри
приватного та публічного права
факультету підприємництва та права
Київського національного університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна*

УДК 342.5

ВИЩИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

Вступ. Наявність професійної і незалежної судової системи є однією з основних запорок існування правової держави. При чому, така система покликана виконувати одразу два надважливих завдання: з однієї сторони гарантувати належне застосування законів та слугувати запобіжником від сваволі органів влади, а з іншої – забезпечувати невідворотність покарання для правопорушників.

Основний матеріал. Вищий антикорупційний суд є постійно діючим вищим спеціалізованим судом у системі судоустрою України. Вищий антикорупційний суд є судом зі всеукраїнською юрисдикцією, що створюється з метою розгляду окремих категорій справ. Крім здійснення

правосуддя, ВАКС аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює її, а також здійснює інші повноваження відповідно до закону.

Загальні засади утворення. Прийнятим Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року передбачено утворення у системі судоустрою Вищого антикорупційного суду. У пояснювальній записці до цього закону, ця ідея обґрунтовувалась врахуванням позитивного досвіду європейських країн і наданням змоги швидко та оперативно розглядати справи, віднесені до юрисдикції цього суду.

Цей суд повинен здійснювати правосуддя як суд першої інстанції у справах, визначених процесуальним законом, а також вивчати і узагальнювати судову практику у відповідних категоріях справ. Рішення Вищого антикорупційного суду у апеляційному порядку оскаржуватимуться до Касаційного кримінального суду Верховного суду України. Цим же законом передбачено, що такий суд має бути утворений протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності окремим законом, який повинен визначати спеціальні вимоги до суддів цього суду. Отже, для початку функціонування Вищого антикорупційного суду ще повинні законодавчо бути визначені порядок відбору суддів, а також повноваження цього суду згідно Кримінального процесуального кодексу.

Порядок формування. Чинний Закон України «Про судоустрій і статус суддів» передбачає лише, що суддею Вищого антикорупційного суду може бути особа, яка відповідає загальним вимогам до кандидатів на посаду судді:

- громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років;
- має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років;
- є компетентним, добросовісним та володіє державною мовою);
- успішно пройшла кваліфікаційне оцінювання;
- відповідає іншим вимогам, встановленим законом.

Оскільки основними критеріями при відборі кандидатів повинні стати їхня добросовісність, професіоналізм та незалежність, то передбачати надто жорсткі і формалізовані вимоги стосовно необхідного стажу роботи не варто, однак вказаний вище перелік має бути конкретизовано.

Не може бути призначена суддею Вищого антикорупційного суду особа:

- 1) яка упродовж десяти років, що передують призначенню: працювала (проходила службу) в органах прокуратури України, внутрішніх справ України, Національної поліції України, Державному бюро розслідувань, інших правоохоронних органах (органах правопорядку), податковій міліції, Службі безпеки України, митних органах, Національному антикорупційному бюро України, Національному агентстві з питань запобігання корупції, Національному агентстві України з питань

виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Антимонопольному комітеті України, Рахунковій палаті, центральному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму; обіймала політичні посади, мала представницький мандат;

2) яка упродовж останніх п'яти років входила до складу керівних органів політичної партії або перебувала у трудових чи інших договірних відносинах з політичною партією;

3) відомості про яку внесені до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

4) яка входила до складу керівного органу чи наглядової ради юридичної особи, відомості про яку внесені до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

5) яка була членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні»;

6) яка входила до складу Міжвідомчої комісії з питань державних закупівель до створення електронної системи закупівель відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі»;

7) яка відповідно до вироку суду, що набрав законної сили, була позбавлена права обіймати посади або займатися діяльністю, що пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування (крім осіб, які були реабілітовані), незалежно від зняття чи погашення такої судимості, або яка мала судимість за вчинення будь-якого умисного злочину, незалежно від зняття чи погашення такої судимості.

Порядок призначення суддів. На даний час статтею 81 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» встановлено окремий порядок призначення суддів вищих спеціалізованих судів та Верховного суду. Згідно нього Вища кваліфікаційна комісія суддів (ВККС) проводить кваліфікаційне оцінювання кандидатів, за результатами якого скеровує Вищій раді правосуддя (ВРП) рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді. Після цього ВРП вносить Президентові України подання про призначення на посаду у відповідний суд.

Кваліфікаційне оцінювання включає такі етапи:

- складання іспиту, який полягає у проходженні письмового тестування та виконання практичного завдання. Порядок та методика проведення іспиту затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів;

- дослідження досьє кандидата. При цьому для цілей формування досьє ВККС може ухвалити рішення про проведення інших тестувань та

форм перевірки відповідності кандидатів критеріям оцінювання (наприклад, тестування загальних здібностей чи тестування з використанням поліграфа);

- проведення співбесіди.

Оскільки основним критерієм при формуванні Вищого антикорупційного суду повинна стати незалежність його діяльності, то порядок обрання та призначення суддів має максимально забезпечувати ці умови, а також сприяти максимально високій суспільній довірі до процесу утворення та подальшої діяльності такого суду. З метою забезпечення саме такого процесу формування антикорупційного суду та збереження принципу незалежності гілок влади, залучення будь-якої з них до організації процесу добору суддів виглядає неприйнятним.

Завдання Вищого антикорупційного суду. Завданням Вищого антикорупційного суду є здійснення правосуддя відповідно до визначених законом засад та процедур судочинства з метою захисту особи, суспільства та держави від корупційних і пов'язаних із ними злочинів та судового контролю за досудовим розслідуванням цих злочинів, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

Громадська рада міжнародних експертів:

1. Громадська рада міжнародних експертів утворюється строком на шість років Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для сприяння їй у підготовці рішень з питань призначення на посади суддів Вищого антикорупційного суду та є її допоміжним органом.

2. Громадська рада міжнародних експертів виконує свої повноваження у складі шести членів, які призначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України виключно на підставі пропозицій міжнародних організацій, з якими Україна співпрацює у сфері запобігання та протидії корупції відповідно до міжнародних договорів України.

Кожна така міжнародна організація може запропонувати Вищій кваліфікаційній комісії суддів України не менше двох кандидатів до складу Громадської ради міжнародних експертів. Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає рішення про призначення членів Громадської ради міжнародних експертів якщо кількість запропонованих кандидатів до складу Громадської ради міжнародних експертів щонайменше вдвічі перевищує кількість вакантних місць. Рішення про призначення членів Громадської ради міжнародних експертів приймається на засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, яке є відкритим.

3. Членами Громадської ради міжнародних експертів можуть бути призначені громадяни України чи іноземці, які мають бездоганну ділову репутацію, високі професійні та моральні якості, суспільний авторитет, мають досвід роботи в інших країнах не менше ніж п'ять років із здійснення процесуального керівництва, підтримання державного обвинувачення в суді чи здійснення судочинства у справах, пов'язаних з корупцією.

Висновок.

Особливості забезпечення діяльності вищого антикорупційного суду. Фінансове забезпечення діяльності Вищого антикорупційного суду:

1. Вищий антикорупційний суд є головним розпорядником коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення його діяльності.

2. Видатки на утримання Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду визначаються у Державному бюджеті України окремим рядком.

Вищий Антикорупційний суд України сьогодні. Верховна Рада 7 червня ухвалила президентський закон про Вищий антикорупційний суд. 14 червня закон набув чинності. 21 червня Верховна Рада схвалила президентський законопроект про запуск Вищого антикорупційного суду. Законом встановлюється, що суд є постійно діючим вищим спеціалізованим судом у системі судоустрою України. Згідно із законом, апеляційні скарги на рішення судів першої інстанції у справах, переданих НАБУ і САП до моменту створення Вищого антикорупційного суду, оскаржуватимуться не в Апеляційній палаті ВАС, а в апеляційних судах загальної юрисдикції.

Вища рада правосуддя погодила кількість суддів у Вищому антикорупційному суді. Так, вирішено, що у складі ВАС буде 39 суддів, 12 з яких – в Апеляційній палаті.

Список використаних джерел:

1. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 № 2447-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>.
2. Антикорупційний суд в Україні: передумови утворення та гарантії ефективності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/news/2175>.
3. Концепція створення Вищого антикорупційного суду (ВАС) в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nabu.gov.ua/infographics/konceptsiya-stvorennya-vishchogo-antikorupciynogo-sudu-vas-v-ukrayini>.
4. Антикорупційний суд в Україні: передумови утворення та гарантії ефективності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/02/15/7135474>.